

DATOS IDENTIFICATIVOS

Literatura e cultura dun idioma estranxeiro: Literatura e cultura lusófonas

Materia	Literatura e cultura dun idioma estranxeiro: Literatura e cultura lusófonas			
Código	V01G430V01219			
Titulación	Grao en Filoloxía Aplicada Galega e Española			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Portugués			
Departamento				
Coordinador/a	Baltrusch , Burghard			
Profesorado	Baltrusch , Burghard Costas González, Xosé Henrique			
Correo-e	burg@uvigo.gal			
Web	http://http://estudioslusofonos.blogspot.com/			
Descrición xeral	Nesta materia trátase de adquirir un coñecemento e unha comprensión básicas tocante aos desenvolvementos e ás correntes máis importantes da historia das literaturas e culturas lusófonas (portuguesa, brasileira e africana) a través de textos literarios, obras audiovisuais, música, entre outras. Leranse e comentaranse obras e/ou excertos de obras literarias seleccionadas dos ámbitos brasileiro, portugués e africano lusófono. O obxectivo consiste en comprender, saber relacionar e saber analizar de xeito crítico os principais desenvolvementos literarios e culturais contemporáneos en Portugal, no Brasil e nos PALOP a partir do comentario e da interpretación de textos literarios e outros fenómenos culturais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que o estudantado demostre posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que o estudantado teña a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que o estudantado poida transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Adquisición dos fundamentos metodolóxicos e críticos que permitan acceder ao estudantado ao exercicio da actividade profesional cunha formación versátil e interdisciplinar.
B4	Capacidade de comunicación oral e escrita en español, galego e en outras dous linguas do ámbito europeo.
B5	Capacidade do estudantado para comprender as interrelacións pertinentes entre os diversos ámbitos de estudo que integran o título.
B6	Capacidade de apreciar outras culturas e competencia para sensibilizar á contorna propia na apreciación da diversidade intercultural.
B7	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüísticos e literarias.
B8	Capacidade para participar en debates e actividades de grupo e organízalos, desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico.
B9	Posuír as habelencias de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.

B10 Capacidade para desenvolver un proceso de comunicación sólido, responsable e ético.

C4 Coñecemento da periodización e sistematización dos movementos literarios e capacidade para distinguir e clasificar as obras dentro deses períodos e movementos.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprender, saber analizar, comentar e discutir de forma crítica textos literarios e outras producións culturais provenientes de diferentes ámbitos lusófonos.	A1	B6	C4
	A2	B7	
	A3	B8	
		B9	
Saber redactar textos (en forma de posts, pequenos ensaios e/ou traballos de proxecto dirixidos), realizar exposicións orais e debater nun nivel académico e crítico sobre temas relacionados coa literatura e cultura lusófonas.	A2	B4	
	A4	B6	
		B9	
Saber elaborar textos e proxectos de divulgación e de didactización de contidos literarios e culturais lusófonos en diferentes soportes.	A2	B4	
	A4	B5	
	A5	B6	
		B9	
		B10	
Coñecemento básico dos principais movementos, épocas e tendencias na historia da literatura do segundo idioma estranxeiro nolos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais e das/as principais autoras/autores que a protagonizan.	A1	B2	
	A2	B4	
	A3	B5	
		B10	
Desenvolvemento da capacidade de comentar e contextualizar obras e autoras/es seleccionados da literatura do segundo idioma estranxeiro nos seus diferentes ámbitos xeográficos.	A1	B2	
	A2	B6	
	A3	B7	
	A4	B8	
	A5		

Contidos

Tema	
Elementos de estudos culturais portugueses e aspectos da historia da Lusofonía desde o século XII.	Historia de Portugal; Historia dos descubrimentos e da colonización; Historia do Brasil; Historia dos PALOP; Formación das identidades culturais e nacionais; Aspectos antropolóxicos e etnolóxicos seleccionados.
Aspectos seleccionados das principais épocas e correntes das literaturas portuguesa, brasileira e africana lusófona.	Renacemento; Barroco; Ilustración; Romanticismo; Modernismo e outras vangardas; Literatura colonial e poscolonial; Correntes actuais; Formación da literatura brasileira; Formación dos sistemas literarios nos PALOP.
Elementos de análise de correntes, de autoras/es, de obras e/ou de excertos de obras seleccionadas.	Obras e/ou excertos de obras procedentes das seguintes épocas: Idade Media; Renacemento; Romanticismo; Modernismo e outras vangardas; Literatura colonial e poscolonial; Correntes actuais; Formación da literatura brasileira; Formación dos sistemas literarios nos PALOP.
Exemplos seleccionados de música e obras audiovisuais contemporáneas da lusofonía.	Exemplos procedentes de Portugal Brasil PALOP
Elementos seleccionados da actualidade cultural lusófona.	Política; Blogs; Outros aspectos actuais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	16	8	24

Traballo tutelado	0	30	30
Presentación	2	20	22
Estudo de casos	12	20	32
Aprendizaxe colaborativa	20	20	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Organización interna da materia. Información bibliográfica. Introdución ás ferramentas dixitais. Temas e organización dos traballos tutelados e doutros exercicios.
Lección maxistral	Os principais temas da materia serán introducidos a través dunha serie de exposicións maxistrais por parte do profesor en lingua portuguesa.
Traballo tutelado	Cada estudante realiza ao longo do período lectivo un traballo de proxecto escrito, dirixido polo profesor, sobre un tema relacionado coa literatura e/ou cultura da lusofonía.
Presentación	Cada estudante realizará unha exposición oral de aproximadamente 20 minutos sobre un tema relacionado coa Lusofonía, cuxa preparación será dirixida polo profesor.
Estudo de casos	Realizarase unha serie de sesións dedicadas á análise pormenorizada de textos literarios e/ou outros aspectos culturais específicos da lusofonía.
Aprendizaxe colaborativa	Proxectos, comentarios, lecturas e outros traballos realizados ao longo do cuadrimestre.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A orientación dos traballos tutelados realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.
Presentación	A orientación das exposicións orais realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.
Aprendizaxe colaborativa	A orientación dos proxectos e doutras contribucións realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Avaliarase un traballo de proxecto escrito de aproximadamente 15 páxinas (con introdución, parte principal, conclusión e bibliografía, seguindo as normas de estilo e de referenciación bibliográfica indicadas para o TFG), sobre un tema que se acordará co/a profesor/a. Un primeiro esbozo (como mínimo, a estrutura e a bibliografía) entregarase en formato Open Office ou Word antes do final do período docente. A entrega da versión definitiva realizarase até a data do exame oficial marcado polo calendario da FFT.	35	A1 B2 A2 B4 A3 B5 A4 B6 A5 B7 B8 B9 B10
Presentación	Durante o período de aulas, cada estudante realizará unha exposición oral de aproximadamente 20 minutos sobre un tema que se acordará co/a profesor/a, acompañado de guión e bibliografía.	30	A1 B2 A2 B4 A3 B5 A4 B6 A5 B7 B8 B9 B10
Aprendizaxe colaborativa	Avaliación continua dos proxectos, comentarios, lecturas e outros traballos realizados ao longo do cuadrimestre.	35	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pautas xerais

As/os estudantes deberán escoller, de forma obrigatoria nas primeiras dúas semanas do cuadrimestre en cuestión, entre dúas opcións: un sistema de avaliación continua (*cf. supra* a descrición en [Avaliación]) ou un sistema de avaliación única. Recoméndase optar polo primeiro.

A copia ou o plaxio en calquera das probas das avaliacións continua ou única poderá motivar a solicitude de apertura dun

expediente sancionador, nas dúas edicións das actas. Alegar descoñecemento do que supón plaxio non eximirá o alumnado da súa responsabilidade nese aspecto.

Avaliación continua

Para superar a materia, será preciso entregar coa regularidade requirida as prácticas de clase e obter unha nota mínima de **cinco** (sobre dez) en todas as partes de avaliación. De non acadar a nota de cinco nalguna destas formas de avaliación, non se realizará media.

A non realización de probas ou exercicios parciais previstos polo sistema de avaliación continua (*cf. supra* a descrición en [Avaliación]) suporá a obtención dunha cualificación de 0 (cero) puntos nesta.

A data do exame de avaliación continua coincidirá coa data do exame de avaliación única recollida no calendario oficial da FFT.

Avaliación única

Para superar a materia, será preciso superar cunha nota mínima de cinco (sobre 10) as dúas probas seguintes:

-Traballo tutelado (50%), coas mesmas características que o que se describiu máis arriba. Entregarase como moi tarde no día do exame oficial marcado do calendario da FFT.

-Exame oral (50%). Duración mínima de 30 minutos e máxima de 60, que versa sobre todos os contidos e textos de lectura obrigatoria da materia que se disponibilizarán no inicio do cuadrimestre. Realizarase no día do exame oficial marcado do calendario da FFT ou nun día alternativo acordado co/a profesor/a.

Deberase obter en ambos casos unha cualificación mínima de 5 puntos (sobre 10) para poder efectuar media.

A data do exame de avaliación única será establecido pola FFT e publicado no seu calendario oficial.

Segunda edición das actas

Os mesmos criterios de avaliación única aplicaranse na segunda edición das actas (xullo).

O alumnado de avaliación continua que non supere a materia na primeira convocatoria e teña que acudir á segunda edición das actas terá que presentarse unicamente á parte que teña suspensa.

En todo caso, recoméndase a asistencia regular ás aulas e ás titorías e a consulta dos materiais e informacións específicas na plataforma MOOVI, mesmo que non se siga o sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Moisés, Massaud (dir.), **História da Literatura Brasileira (5 vols.)**, 4ª, Cultrix, 1997-

Bosí, Alfredo, **História concisa da literatura brasileira**, 44ª, Cultrix, 2018

Bosí, Alfredo, **Dialética da colonização**, Companhia das Letras, 1993

Ribeiro, Maria Aparecida, **Literatura Brasileira**, Universidade Aberta, 1994

Sequeira, Rosa (coord.), **Textos de Literatura Brasileira**, Universidade Aberta, 1997

Reis, Carlos, **História Crítica da Literatura Portuguesa (9 vols.)**, Verbo, 2005

Gavilanes, José Luis / Apolinário, António (eds.), **Historia de la literatura portuguesa**, Cátedra, 2000

Buescu, Maria Leonor Carvalhão, **Literatura Portuguesa Clássica**, Universidade Aberta, 1992

Reis, Carlos, **Literatura Portuguesa Moderna e Contemporânea**, Universidade Aberta, 1990

Laranjeira, Pires, **Literaturas Africanas de Expressão Portuguesa**, Universidade Aberta, 1995

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 1, Figueirinhas, 2016

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 7, Figueirinhas, 2018

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 4, Figueirinhas, 2017

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 2, Figueirinhas, 2017

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 3, Figueirinhas, 2017

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 5, Figueirinhas, 2017

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 4, Figueirinhas, 2017

António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 6, Figueirinhas, 2018

Ana Tereza Pinto Oliveira, **Manual Compacto de Literatura Portuguesa**, Bicho Esperto, 2010

Celso Leopoldo Pagnan, **Manual Compacto de Literatura Brasileira**, Bicho Esperto, 2010

Fernando Cabral Martins (coord.), **Dicionário de Fernando Pessoa e do Modernismo Português**, Caminho, 2008

Fernando Cabral Martins, **Introdução ao Estudo de Fernando Pessoa**, Assírio&Alvim, 2014

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Idioma (A) Portugués IV/V01G430V01214

Idioma (B) Portugués IV/V01G430V01218

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Idioma (A) Portugués III/V01G430V01206

Idioma (B) Portugués III/V01G430V01210

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Idioma (A) Portugués II/V01G430V01115

Idioma moderno: Idioma (B) Portugués II/V01G430V01119

Outros comentarios

As clases desta materia impartiranse en lingua portuguesa, podendo as/os estudantes responder en lingua portuguesa, galega ou castelá, segundo as súas preferencias. As exposicións orais realizaranse en lingua portuguesa. Os traballos escritos poden ser redactados en lingua portuguesa (preferentemente), galega, castelá, inglesa, francesa ou alemá. Con todo, recoméndase con toda a insistencia que a/o estudante dispoña dun coñecemento pasivo de lingua portuguesa suficiente (B1 como mínimo) para poder seguir unha exposición académica e, tamén, para ler e comprender textos literarios e ensaísticos neste idioma.

Convén que o alumnado se habitúe ao longo do cuadrimestre a ler/oír/ver noticias en lingua portuguesa en medios de comunicación tanto portugueses, brasileiros como tamén africanos lusófonos.

Aviso importante para o alumnado de intercambio (Erasmus): O ensino de Literaturas e Culturas Lusófonas na UVigo diríxese a un alumnado que ten o galego e/ou castelán como lingua materna e que parte de coñecementos históricos e literarios destas culturas, de maneira que a progresión é rápida. Non se recomenda ao alumnado de intercambio que non teña como mínimo un nivel de B1 en lingua portuguesa matricularse nesta materia.
